

Þjálfunarhandbókin, sem unnin var fyrir LÍÚ, er lausblaðamappa sem skiptist í eftirtalda hluta:

1. Öryggi

Fjallar um neyðaráætlun og æfingar ásamt staðsetningu og notkun öryggisbúnaðar o.fl.

2. Slys

Fjallar um viðbrögð við slysum svo sem ef maður fellur fyrir borð, eldsvoða, árekstur, leka að skipi, flóttaleiðir o.fl.

3. Skipið yfirgefið

Fjallar um að yfirgefa skip, ofkælingu, veru í sjó, skyndihjálp, notkun björgunarbúnaðar o.fl.

4. Í björgunarfarinu

Fjallar um sjósetningu björgunarfara, dvöl í þeim og notkun búnaðar þeirra o.fl.

5. Björgunaraðstæður

Fjallar um notkun línubyssu og björgun frá landi.

6. Sérstakur öryggisbúnaður

Hér er gert ráð fyrir að áhafnir geti bætt við upplýsingum um sérstakan öryggisbúnað skipsins.

7. Ýmsar leiðbeiningar

Hér fylgja leiðbeiningar um víra, festingar o.þ.h.

8. Landhelgisgæslan

Fjallar um björgun með þyrlu.

9. Ítarefni um öryggismál

Hér er hægt að bæta við ýmsu fræðsluefni um öryggismál.

VINNUÖRYGGISHANDBÓK

Í 13. reglu VI. kafla reglugerðarinnar er gerð krafa um vinnuöryggishandbók sem á að vera í sérhverjum borðsal og setustofu skips. Handbókin þjónar sambærilegum tilgangi og þjálfunarhandbókin en hér er áherslan eingöngu lögð á

vinnuöryggi og vinnuvistfræði með það að markmiði að bæta öryggi og heilsu skipverja.

Í vinnuöryggishandbókinni, sem má skipta niður í nokkur bindi, skulu vera fyrirmæli og upplýsingar, þar sem notuð eru auðskilin hugtök, skýrð með myndum þar sem það er unnt, um búnað og efni sem er um borð í skipinu og varðar vinnuöryggi svo og almennar varúðarráðstafanir. Heimilt er að nota hljóð- og myndræn hjálpartæki (myndbandstæki) fyrir einhvern hluta slíkra upplýsinga í stað viðkomandi hluta vinnuöryggishandbókarinnar.

Í vinnuöryggishandbók skal útskýra í smáatriðum eftir því sem við á:

- Notkun alls vélbúnaðar á þilfari og hífibúnaðar
- Notkun alls fiskvinnslubúnaðar, svo sem færíbanda, haussturðarvéla, flökunarvéla, flatningsvéla, roðflettivéla og marningsvéla
- Lýsingu á vinnusvæðum
- Notkun alls hlífðarfatnaðar og vinnuöryggisbúnaðar
- Notkun hreinsiefna og annarra hættulegra efna
- Allar aðrar viðeigandi varúðarráðstafanir til að koma í veg fyrir slys eða veikindi

Þegar slík vinnuöryggishandbók er tekin saman er hentugt að nota lausblaðamöppu og skipta henni í þá efnisflokkasem fjalla þarf um í handbókinni. Þá er næsta skref að taka saman leiðbeiningar og setja þær í möppuna undir viðeigandi efnisflokkum.

Greinargóðar upplýsingar um öryggismál efla öryggi um borð!

Kynnið ykkur fræðsluefni um öryggismál á vefnum
www.sigling.is

ÞJÓNUSTU- ÞJÁLFUNAR- OG VINNUÖRYGGIS- HANDBÆKUR Í FISKISKIPUM

Gefið út af Siglingastofnun Íslands. Unnið í samstarfi við verkefnisstjórn áætlunar um öryggi sjófarenda. Desember 2006

REGLUR

Í reglugerð nr. 122/2004 um öryggi fiskiskipa, sem eru 15 metrar eða lengri að mestu lengd, eru gerðar kröfur um að í sérhverju skipi séu:

- Þjónustuhandbók skipsins
- Þjálfunarhandbók skipsins
- Vinnuöryggishandbók skipsins

ÞJÓNUSTUHANDBÓK

Þjónustuhandbókin er hluti af kröfum í 16. reglu VII. kafla reglugerðarinnar um viðbúnað, viðhald og eftirlit með björgunarbúnaði skips.

Í reglunni er gerð krafa um viðbúnað til að tryggja að áður en skipið lætur úr höfn, og ávallt meðan á ferð þess stendur, sé allur björgunarbúnaður í nothæfu ástandi og tilbúinn til notkunar.

Gerð er krafa um að í sérhverju skipi séu fyriræli samþykkt af stjórnvöldum um viðhald björgunarbúnaðar og að viðhald fari fram í samræmi við þau en stjórnvöldum er heimilt að samþykkja notkun kerfis fyrir fyrirbyggjandi viðhald í stað fyriræla.

Einnig eru í gildi kröfur um eftirlit viðurkenndra skoðunar-/þjónustuaðila og um reglubundið eftirlit áhafnar með björgunarbúnaði skipsins:

Vikulegt eftirlit áhafnar

Eftirfarandi prófanir og eftirlit skal fara fram vikulega:

- „Öll björgunarför, léttbáta og sjósetningarbúnað skal „sjónskoða“ til að tryggja að þau séu tilbúin til notkunar“
- „Allar vélar í lífbátum og léttbátum skulu láttnar ganga áfram og aftur á bak í samtals a.m.k. þrjár mínútur, að því tilskildu að umhverfishitastig sé yfir lágmarkshitastigi því sem krafist er til að gangsetja vélina“
- „Almenna viðvörðunarkerfið skal prófað“

Mánaðarlegt eftirlit áhafnar

Skoðun á björgunarbúnaði, þar með töldum búnaði lífbáta, skal fara fram mánaðarlega þar sem notaður er gátlisti til að tryggja að hann sé í góðu lagi og ekkert vanti í hann. Skýrsla um skoðunina skal færð í dagbókina/viðhaldsbók björgunarbúnaðar, þ.e.a.s. þjónustuhandbók skipsins.

Í þjónustuhandbók sem Útgerðartækni ehf. vann fyrir Landsamband íslenskra útvegsmanna (LÍÚ) eru ýmsar leiðbeiningar um viðhald á björgunarbúnaði og eyðublöð til að skrá upplýsingar um vikulegt, mánaðarlegt og árlegt eftirlit með búnaðinum.

Í skipum sem falla undir reglugerð nr. 122/2004 á að færa skýrslu um eftirlit og viðhald á björgunarbúnaði skipsins!

ÞJÁLFUNARHANDBÓK

Þjálfunarhandbók skipsins á að vera í sérhverjum borðsal og setustofu eða í sérhverjum svefnklefa áhafnar.

Í þjálfunarhandbókinni, sem má skipta niður í nokkur bindi, skulu vera fyriræli og upplýsingar, þar sem notuð eru auðskilin hugtök, skýrð með myndum þar sem það er unnt, um björgunarbúnaðinn, sem er um borð í skipinu og einnig um árangursríkustu aðferðirnar, til að komast lífs af. Heimilt er að nota hljóð- og myndræn hjálpartæki (myndbandstæki) fyrir einhvern hluta slíkra upplýsinga.

Í 3. reglu VIII. kafla reglugerðarinnar er útlístað hvaða atriði skulu útskýrð í smáatriðum í þjálfunarhandbók skips.

Þjálfunarhandbók sem Útgerðartækni ehf. vann fyrir LÍÚ uppfyllir kröfur reglugerðarinnar um innihald en **naudsynlegt er að laga hana að hverju skipi** þ.e.a.s. að í mörgum tilvikum þarf að bæta inn eða fjarlægja leiðbeiningar um búnað þannig að samræmi sé á milli þjálfunarhandbókar og þess búnaðar sem er um borð í skipinu.

Kosturinn við að hafa staðlaða þjálfunarhandbók í íslenskum skipum er að þannig eiga sjómenn, t.d. þeir sem eru að færa sig á milli skipa, auðveldara með að kynna sér björgunar- og öryggisbúnað skipsins sem þeir eru að hefja störf á.